

FRATIS I CAMPS

Robert i Neus, aniversari en família

Si EL TEMPS no ha tingut la vida efímera que molts havien previst ha estat, és clar, gràcies als seus lectors. A totes aquelles persones que van fer-lo possible de bon començament i a totes aquelles altres que, al llarg dels últims 30 anys, hi han fet confiança al quiosc –en paper, i ara també, al quiosc digital– o mitjançant una subscripció.

Des de Jordi Vicent Alvir, de València, que consta com el primer subscriptor –encara ho és–, fins a l'últim que s'hi ha inscrit, Albert Vives i Morelló –de Benicarló (Baix Maestrat)–, el setmanari ha comptat en tot aquest temps 27.815 subscriptors. La majoria d'ells, del País

Ell, de València, complirà enguany 86 anys. Ella, de Barcelona, tot just acaba de fer-ne 18. Són Robert Belda i Neus Sánchez, un dels subscriptors més vells d'EL TEMPS i la subscriptora més jove. S'han conegut i han compartit un dia a casa del primer. Un dia en família, es podria dir.

Un reportatge de **Víctor Maceda**

Valencià, Catalunya i les illes Balears, però alguns, fins i tot, de banda i banda del planeta. Gent que volia estar al cas

del que succeïa al seu país i que ha rebut puntualment la revista a la seua bústia, ja fóra a Nova York, Berlín o Beijing.

Una gran família que aplega diverses generacions i que EL TEMPS ha volgut reconèixer amb una trobada entre un dels subscriptors més vells i la subscriptora més jove.

El més vell és Rafael Vidal i Madramany, de Tavernes de la Valldigna (Safor), que, a més, també està subscrit al setmanari des del número 0. Farmacèutic jubilat, a 91 anys conserva un estat de salut acceptable, però un refredat inoportú li ha impedit participar en aquest reportatge.

Els següents subscriptors d'una edat més provecta són Roser Margarit i Tayà i Robert Belda i Banacloche, de Barcelona i València, respectivament, i igual com Rafael Vidal, subscrits a EL TEMPS des del primer número. Tots dos van nàixer l'any 1928, o siga que enguany celebren el seu 86è aniversari. Belda va accedir amablement a la invitació d'aquesta revista i dilluns de la setmana passada, 12 de maig, ens va rebre a sa casa de l'avinguda de Balears de València.

Des de Barcelona va arribar-hi Neus Sánchez i Mas, de 18 anys. Els va complir el febrer passat, 16 mesos més tard que la seua germana, Maria. Els seus pares, Antoni i Teresa, eren lectors assidus del setmanari, d'aquells que acostumaven a adquirir-lo als quioscos del barri, fins que el març del 2000 van decidir subscriure-s'hi i evitar, així, la incomoditat d'haver de buscar-lo per ací per allà en les setmanes de més demanda. En donar-se d'alta, van inscriure la subscripció a nom de les dues filles, habituades des de ben petites a veure la revista per casa. EL TEMPS i *Cavall Fort*, de fet, perquè els Sánchez Mas estan subscrit a totes dues.

La trobada. L'Antoni Sánchez Cuixart, biòleg del Centre de Documentació de Biodiversitat Vegetal de la Universitat de Barcelona, conservador del famós Herbari, acompanya la Neus a la seua visita d'avui a València. A les 12 del migdia pare i filla coneixeran el Robert, que ja els espera amb el seu fill únic, Víctor.

"Fa un parell d'anys que llegeixo EL TEMPS més a fons. Abans només el fullejava, però ara ja m'agrada llegir els

PRATS I CAMPS

Robert Belda i Banacloche, amb un exemplar original del número 0 d'EL TEMPS, i Neus Sánchez i

reportatges sobre ciència, història, tecnologia i llibres", explica la Neus. "M'interessen especialment tots els temes relacionats amb la recerca sobre el càncer, i n'heu fet de molt bons", precisa. No n'hi ha per a menys, perquè la Neus té clar que vol estudiar ciències biomèdiques i dedicar-se a la recerca. Mentrestant aprofita el temps lliure per tocar la gralla a la colla gegantera d'Arenys de Mar (Maresme), una de les seues aficions.

La seua germana, Maria, que enguany és la pubilla d'Arenys, estudia filologia

catalana i s'interessa més pels articles relacionats amb la política, que abunden al setmanari. "Ella va heretar del besavi la passió per la llengua", comenta de seguida el pare, un punt emocionat, i la Neus en dóna fe: "S'empipava moltíssim cada vegada que dèiem *pues o bueno*", i deixa anar un aire nostàlgic. "Sempre tenia a casa la revista *En Patufet* i fou ell qui va entestar-se a ensenyar-li a ma mare com s'escrivia el català en una època en què no s'estudiava a l'escola", recorda el pare.

Mas, amb el darrer exemplar publicat en el moment de la trobada.

L'Antoni valora que EL TEMPS siga un setmanari d'informació general, que tracta aspectes de tota mena i que, segons opina, sempre ha prestat molta atenció a les qüestions que tenen a veure amb la ciència. "Costa de trobar informació d'arreu dels Països Catalans, a Barcelona", es queixa, "i la revista no sols en té, sinó que ens la ofereix des d'una visió perifèrica, no estrictament barcelonina". Confessa que comença la lectura de cada número pel final, per la columna de Joan Francesc Mira, i que hi

troba a faltar les "Històries naturals" de Martí Domínguez i les notes de Víctor Ripoll, feliçment jubilat. També enyora, és clar, EL TEMPS Ambiental. "La crisi...", esbufega amb resignació. "Potser hi ha massa informació política, però és que darrerament, cada dia més, tot el que ens envolta és política", afirma.

Quan piquen a la porta de Robert Belda, l'amfitrió els l'obre amb un somriure d'orella a orella i uns ulls molt expressius que denoten expectació. En accedir al saló, una pila de revistes a

l'aparador evidencia que, en efecte, hi està subscript.

—Sort que vaig venir un dia, ja fa algun temps, i vaig fer neteja. En tenia de tots els anys, muntanyes i muntanyes... Vaig salvar el número 0 i prou.

Qui diu això és Víctor, el fill de Robert, que visita el pare cada setmana després que, ara fa un any i mig, "la meua dona tinguera la mala ocurrència de morir-se" i deixar-lo vidu. Víctor critica de manera argumentada els desficacis dels governs valencians del PP, és un deixeble avançat del pare, que també és soci d'Acció Cultural del País Valencià i té molt present encara el dia que va conèixer personalment Joan Fuster.

Robert Belda, violinista jubilat, va ser el primer catedràtic de violí de la Universitat de València. "Si no va arribar a ser primer violí de l'Orquestra de València és perquè mai no ha sabut callar", assenyalava el seu fill. El ben cert és que el pare va autoimposar-se un exili durant la postguerra, un exili que el va dur fins a Johannesburg, la capital de Sud-àfrica, on va ser membre de l'Orquestra Filharmònica durant dos anys en plena etapa de l'apartheid. "Ja ha comprat vostè una arma?", van demanar-li al poc de temps d'aterrar. També va residir a París, en aquest cas cinc anys, on va poder conèixer la ballarina, cantant i actriu nord-americana Josephine Baker, que havia ajudat la resistència francesa durant la Segona Guerra Mundial, cosa que li va valer la Croix de Guerre.

Com els Sánchez i Mas, Robert Belda rep EL TEMPS cada dimecres. I com ells, comença per la columna d'en Mira. "Però me la mire total!", exclama a continuació. Sap que hi està subscript des de l'inici i que en va omplir la butlleta corresponent "després de parlar-ho amb dos o tres amics que també ho van fer". Per a ell, el setmanari és "l'única esclatxa per què s'escola el català a casa, un cop tancades TV3 i Catalunya Ràdio". Una esclatxa que mai no va imaginar que estaria tant de temps oberta. "Em meravel·la l'èxit que ha tingut la revista, recorde que Fuster va dir allò de la pesseta, que no duraria gens... I mira, tots els altres intents de fer una publicació semblant

Dalt, els dos protagonistes a la Ciutat de les Arts i les Ciències amb el pare d'ella, Antoni Sánchez, i amb Víctor Belda, el fill de Robert. A sota, tots dos a la redacció valenciana d'EL TEMPS.

van fracassar, però EL TEMPS, no. Em sembla increïble". Belda espera que el setmanari dure "30 anys més com a mínim", i de fet, ho té claríssim: "Moriré sent-ne subscriptor".

"Home! *El Jueves* em sembla més divertida, i també compre sovint *Muy Interesante*, però val a dir que EL TEMPS és una molt bona revista", continua Robert, que cada dia consulta diversos diaris a través de la xarxa. "Però em canso ràpidament, m'estime més el paper".

També li agrada la literatura de la bona: a la tauleta té un exemplar d'*El quadern gris*, de Josep Pla, i la traducció al català de *l'Odissea* homeriana, obra de Joan Francesc Mira.

Víctor, el fill, aprofita les visites al pare i periòdicament s'enduu alguns exemplars del setmanari a sa casa. "El meu predilecte també és Mira, sempre la clava", observa, però així i tot, veu la revista "massa pesant" i necessitada de reportatges "no tan densos i més atrac-

tius per a les generacions posteriors a la meua". És a dir, per a les generacions nascudes a partir dels anys setanta. "Potser és el format, que resulta poc llegidor, però hi ha ocasions en què resulta massa dura". En qualsevol cas, Víctor assegura que se la llegeix "pràcticament sencera". Té un discurs ben esmolat, sense dubte, i la lectura sempre li ha agradat. De jove fins i tot va crear una llibreria, Malva-rosa, que va haver de tancar per la caiguda de vendes dels llibres de text.

La cita amb la Neus i l'Antoni prossegueix amb una passejada per l'entorn de la Ciutat de les Arts i les Ciències, un conjunt arquitectònic que cap dels dos no coneixia encara. Robert, que camina lleuger i distès, els fa saber que el nom del trencadís és sens dubte "el més apropiat", atès que el de la façana del Palau de les Arts va despendre's i finalment s'ha hagut de retirar. L'Àgora, la darrera peça del complex turístico-cultural, al Robert li inspira "el barret d'un bisbe". "En general, tots aquests edificis són tan espectaculars com lletjos", conclou.

A continuació, una visita fugaç al Museu de les Ciències i cap a Ciutat Vella, cap a l'Octubre Centre de Cultura Contemporània, on hi ha la seu valenciana d'EL TEMPS. Allà dinaran junts i coneixeran *in situ* la seu central del setmanari i tots els seus departaments: subscripcions, publicitat, comptabilitat, redacció, fotografia, correcció, producció... Les vistes des del terrat –amb els campanars del Miquelet i Santa Caterina, la cúpula del Mercat Central i la torre de la Llotja a un pam seu– els encisen a tots plegats. A l'Antoni li crida especialment l'atenció el penell del Mercat, la famosa cotorra que simbolitza, d'alguna manera, el xivarri de l'indret. Un penell que observa des de la distància el que l'escultor Andreu Alfaro va dissenyar per a l'Octubre, una ballarina que es mou al ritme del vent i que marca ara ponent ara llevant, ara tramuntana ara migjorn. Els quatre punt cardinals, com el "venim del nord, venim del sud, de terra endins, de mar enllà" que cantava Lluís Llach. Els orígens diversos –però amb un nexa en comú, en definitiva– dels subscriptors d'aquest setmanari.